

- 1., 70/33-34 - 3500, - 1933. XII. 18, - történeli, - retbbs.
- 2., 243/33-34 - 3675, - 1934. jún. 15, - tótale, - retbbs.
- 3., 131/34-35 - 3880, - 1934. XII. 21, - vegyes, - retbbs.

(Debrecen, Hajdu, - 1911. május 13-án
vám. kuth.)

Aratók átírta

exp.
h

A SZÉCHÉNYI M. KIR. TISZA ISTVÁN TUDOMÁNYEGYETEM
 JOG ÉS ÁLLAMTUDOMÁNYI KARA.

IX: 1934 DECEMBER 17.

367 szám. Előirat: _____
 1934-1935. Utóirat: 399/1934-3

Bírálatra kiadatul:

hell. A. Basso Jeno

és,

Dr. Fath Lajos

egyetemi ny. i. tanár úrnak.

Szécheny, 1934. december hó 17-én.

 e. i. déván

Fogludományi doktori értekezés

a kereskedelműjő kövűbűl.

Beadja:

Szűlecsűnyű Ernűl

jűgyűműpűlű.

Cathy Ferencik, Debrecen.

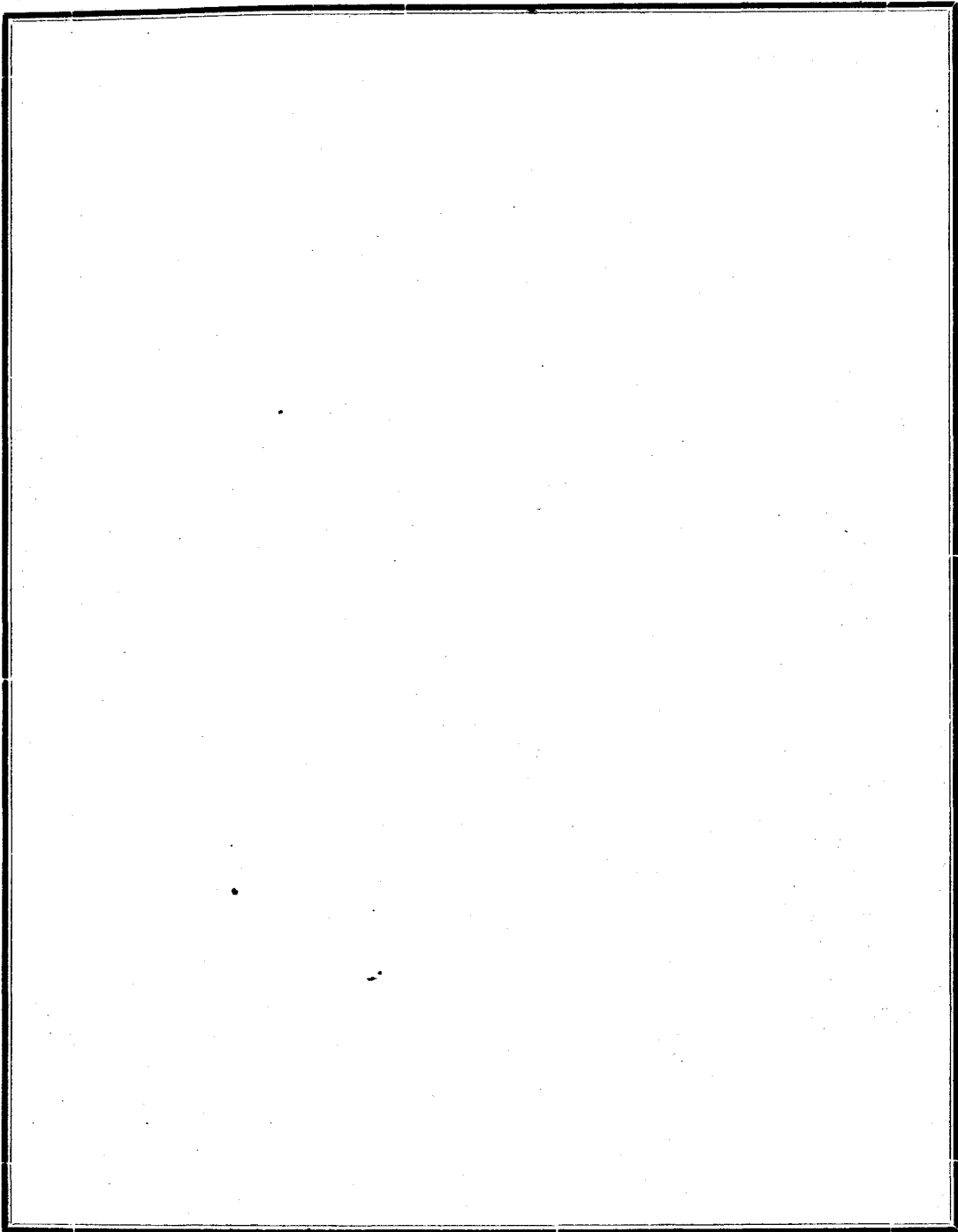
A cégbejegyzés joghatálya.

A 2406

Forrásnevek:

- Nagy Ferenc : A magyar Kereskedelmi jog 8. kiad.
- Kuncz Ödön : A m. kereskedelmi és váltójog vázlatá. 2. k.
- Klugagy Antal : A m. kereskedelmi jog kézik. 1894.
- Prozóky Géza : Magyar Kereskedelmi jog.
- Dr. Nizsalovszky Endre : Látogat a jogtan.
- " " : A kereskedelmi jog jogszabályai
- Tudaj S. Károly : A cégjegyzés jogszabályai a kft. tekintetében. Polgári jog III. évf. 8. n.
- Lévay : A Kereskedelmi jog elhatárolásának kérdése.
- Fürst L. : Utolsó magyar kiadás. Jogt. XXII.
- Szende P. Pál : A Kereskedelmi tv. kézikönyve.
- Dr. Neumann A. : A Kereskedelmi tv. magyarázata.

Ref. Jom Aug 54. 2 d XII

Ref. Jom

S. 19 54 XII. 21

hason

I. A kereskedelem expansiójával kapcsolatban szűktérsévé vált a kereskedelmi üstetekre vonatkozó törvényes tények és jogszabályok nyilvánosságára hozása, illetőleg nyitvatartása.

Erre megegyezően magánosok által, közvetlenül, vagy közvetve, vagy az útleletten, vagy azok külső részén hirdetés által történt. (Ez a nyitvatartás még ma is megvan Angol- és Franciaországban.)

Később azonban, mikor a kereskedelem egyre fejlettebb lett, a szabványos szabályozás is új irányt vett. Így jött sorra

az üzletekre vonatkozó bizonyos tények és jog-
viszonyok bejegyzés által való nyilvánlathatása
s az, hogy e bejegyzéseket hatóság fogadato-
sítja. Sokáigajött ez azzal a jelfogással kap-
csolatban, hogy a bejegyzés alappól képző
nyilatkozatból többi nem lehetett magánjelle-
gűnek tekinteni, mert a bejegyzés kötelező
(legalább is bizonyos tekintetben) s közérdeket
szolgál. De csak bizonyos (a törvényben meg-
határozott) tényekre és jogviszonyokra köte-
lező a nyilatkozat.

A kereskedelemben ugyanis általános
nyilvánosság elvű. A kereskedő" bizo-
nyos tényeket, melyek üzletével kapcsolato-
sak, eltilkol, ami vitán felül álló, természé-

szeres jelenleg. Vannak azonban olyan dolgok,
amelyeknek fellírása a köz érdekeit szolgál-
ná, de mivel ezeknek nyilvánosságáról
adott esetben a kereskedő árálataira lehetne,
a törvény ily adatok kimutatását csak ott ren-
deli el, ahol a kereskedelmi vállalatok vagy
a hitelintézetek egyedi fedezetek alatti. (A vál-
latok pénzügyi adatainak fellírása.) Vannak
végül is olyan adatok, amelyek nyilvánosságra
jutásuk esetén sem lehetnek a kereskedő lát-
ványára. Ezeket bejegyzés köteles.

A cégjegyzékbe tehát csak olyan, — a tör-
vény által kötelezőleg előírt — adatok jelle-
zhetők be, amelyeknek nyilvánosságra hozása
általános érdek s melyek elhárítása a keres-
kedőnek nem áll érdekében, illetőleg, amely

adatok az üzleti hitok fogalmi körébe nem tartoznak.

Eböl következőleg, csak a törvény által előírt tények és eselleges változások jegyzhetők be, más, - a felek által kikötött - megállapodások, körülmények ellenben nem.

A cégjegyzékek bizonyos magánvitányokat tárnak fel és vezetéseik közzétételére van bírósági (his. törvényretek.). Amint láthatjuk, a kértükben a cégjegyzékek megjegyzések a belettkönyvekkel. Aróban a nettó török ~~száma~~ mégis melyreható költöbbség és sok ellérés van. Így pl.: a belettkönyv az jogviszonyokat ingetlanok szerint, a cégjegyzék a vállalatokat cégek szerint tartalmazza; a cégjegyzés (rendszert) egy-

oldalu nyilatkozat aláírás történet, míg
ingatlanszámla hiteles okirat működés a bejeg-
zéshez; más a telekkönyv és más a cégjegyzék
Lalalya általában és jogszemélyes ese-
lében és mások áll a publica fides a telek-
könyvvel és a cégjegyzékkel, amint később lát-
ni fogjuk.

II. Mivel a cégjegyzékbe való bejegyzés köz-
érdekből történik, az Harmadik neműlegék tájé-
koztatására szolgál s így bizonyos együttmű-
ködési viszony alappjává válhat, mely együtt-
működési viszony a törvények uralma alatt áll-
ván, valóágos jogviszonyává válik.

A cégjegyzékek tárgyátalakításánál tehát a
legfontosabb kérdés, hogy minő hatállyal bír
a bejegyzés?

A kereskedelmi törvény (Kt.) 9 §-a erre-
 vonatkozólag a következőket mondja: „Harma-
dik neműlegék irányában a kereskedelmi cégjegy-
zékre történő bejegyzések a „Központi Értesítő”-
ben, Horvát-Szlavonországban a hivatalos lap-
ban megjelent közértesítő napjától bírnak fo-

gavattal.

A megtörtént körrel nem tudásával
senki sem mentheti magát."

* * *

Ami eddig fennálló jogrendszerünkben
a bejegyzés joghatályát illeti, az nagy általa-
noságban két féle. A rendszerinti - norma-
lis - a kiigylvántató (deklaratio), a másik
- kivétel - a jogkeletkeztető (konstitutio) hatály.

A kiigylvántató hatály lényege, hogy azon
lény létesen, mely ismét nyilatkozat létesik, a
bejegyzés lényétől teljesen független, vagyis
a bejegyzés azon lények és jogok létesésére,
melyekre vonatkozólag bejegyzés céljából nyi-
latkozat létesik, - befolyással egyáltalán nem
lív, azoktól publicitas szempontjából írvé -

nyeségének tekintésében nem függ. A cégjegyzé-
rek tehát csak regisztrál (Handelsregister),
feltár a nyilvántartás előtt bizonyos tényeket,
amelyek, hogy ezek valódiságát bizonyítaná.

A nyilvántartó hatály tartalmára és terjedelmére
tekintésében az isodalmában ^{vélemény} minősített.

Nem így van ez a konstitutio hatályt il-
letőleg.

Az uralkodónak tekintendő felfogás sze-
rint a konstitutio hatály lényege az, hogy
bizonyos — a törvényben megállapított — esetek-
ben a cézre joghatás — a többi fellelélek kizá-
rása nélkül — csak bejegyzés által jöhet lét-
re, vagyis ezek a törvényben megállapított
lényegállások a többi fellelélek felfogása mel-
lett csak úgy eredményezhetnek joghatást,

Ha a cégjegyzékre bejegyzettek. A bejegyzés
tényleg ezen esetekben a céltart joghatásnal al-
kötő eleme, *conditio sine qua non*-ja, anél-
kül azonban, hogy a többi feltétellel fele-
legessé lenne, vagyis anélkül, hogy a jog-
hatást önmagában, feltétlenül bizonyítsa.

A bejegyzésnek ezen kivétel nélküli esetek-
ben való működésének fenntartását sokan
azt a következtetést vonták le, hogy a bejegyzés-
nek ezen esetekben olyan ereje van, hogy kén-
tel nélkül a többi (enkelt) törvény és a cél-
zott joghatás elérése szempontjából feltétlenül
működés előfeltételekre, bizonyos joghatást
önmagából kifolyólag & megalapít. Vagyis
ez a joghatás^{2.} ki^{1.} tönkelt egyenesen leterít, élet-
velő bizonyos jogviszonyt.

Ily értelemben lauit Boróky Géza (Magyar ker. Jog. 1928. I. 131. l.): „Ebben a konstitutív bejegyzés egyenesen kelenil valauid. Pl. a részvénykiosarásép bejegyzés előtt jogilag summis.”

Boróky ezen állításából az következnek, hogy a bejegyzés „hioja életse”, keleniti a rtg.-ot, holott nyitvaivaló, hogy jelen esetben is a bejegyzés nem jelenté azt, hogy ez a rtg. emfán a bejegyzés ténye által válik jogilag létezővé, míg bejegyzés előtt jogilag summis volt. Lauid csak azt jelenté, hogy ha a bejegyzés megtörtént, a mándékolt joghatás elérésének immár ebből a szempontból mi akadályasincs, vagyis a bejegyzés csak egyik kötele-

zöleg elől alkakelene a joghatás előidé-
ző lényállásból, de semmiestre sem seni a
bejegyzés önmagában, a többi előfeltételekre
való tekintet nélkül jogilag létezővé a stg.
ot. Az csakugyan áll, hogy bejegyzés előtt a stg.
jogilag semmi, de bejegyzés után is csak úgy
váltik jogilag létezővé, ha a többi feltételek is –
a bejegyzéshez hasonlóan – fennföggnek, illetőleg
ezeknek is elégletelik.

A bejegyzés a lény keletkezésének időpont-
jára hat vima, mint ezt helyesen mondja Nagy
Ferenc (kereskedelmi jog. 8. kiad. 115. l. Fa. j.), bár
ő sem értelmezi helyesen a konst. 26. § jogla-
lályt, midőn azt mondja: „A most említett es-
etben tehát a bejegyzés egyenesen létező” la-

lállyal bír. Ez így, mint láttuk, nem állhat
 meg, hova' kell lenni, hogy csak a többi
 feltételek fennforgása esetén. Mert ha hi-
 ányoznak a tényállások azok az egyéb
 elemek, amelyekre szükség van a jogtatás
 elérésé tekintetében, a már a bejegyzéssel kap-
 csolatban, akár attól függetlenül, ha min-
 csenek meg a bejegyzésnek a törvényben meg-
 szabott előfeltételei, mi sem áll utjában
 annak, hogy bárki is hivatkozassék erre s
 így annak dacára, hogy valamely tény beje-
 gyztetett, jogtatás hova' nem járódik, mert
 ami nem létezik, azt a bejegyzés sem leni
 létezővé.

„..... Ha valakinek a cége be is

van jegyzve a cégjegyzékbe, de lényegesen nem
folytat kereskedelmi üzletet, vagy csak kis-
kereskedői üzletet folytat, a bejegyzéssel szem-
ben valik kereskedővé, illetőleg teljesjagu keres-
kedővé." (Légy: A kereskedelmi jog elhatárol-
lásának kérdése. 75. l.)

Előzetes véleményem van Klugaty is,
(Keresk. jog. I. 84. l.) „... vannak mégis esetek,
amikor a bejegyzésnek a K.T. hivatalos Lakályt
Lubajdonit, úgy hogy a bejegyzés magában
véve megállapít valamely lényt, vagy jog-
viszonyt, tekintet nélkül annak ^{tényleges} fennállítására

„ A cégbejegyzés önmagában a jóhíre-
ségi forgalmat nem védi, mert - ellentétben a
telektörvénnyel, nem áll az, hogy a jóhíreségi

Harmadik neműj javára a cégjegyzék tar-
 talmaát akkor is helyesnek kellene tekinteni,
 ha az valóban helytelen s hogy ehhez képest az,
 aki a cégjegyzékben bírva merex valamely
 jogot, illetőleg költ jogügyletet, ebbeli merxi-
 siben már a törvényvel fogva védelemben
 részesülne. (Sury S. Komes: A cégjegyzés jog-
 találtya a kéft. területében. Polgári jog. II. évf. 8. sz.
 363. l.) S ezen a közzelettel ^{sem} változ lal sem-
~~tes~~ mit, vagyis a közzelettel sem ruházta fel a
 bejegyzést avval a közhitelességgel, amellyel a
 telekkönyv bír, bár a cégjegyzékek világa-
 ban is füződnek fontos joghatások a köz-
 zelettel lényekhez. Nevezetesen, hogy valamely
 lényről senki sem tartozik tudomást merex-

mi mindaddig, amíg az közzelevé, illetőleg bejegyzése nincs. Ebből kifolyólag: a bejegyzésre kötelezett ezt a bizonyos be nem jegyzett, vagy csak később bejegyzett tényt, harmadik személlyel nem értecsinálhatja, kivéve, ha bebizonyítja, hogy erről a be nem jegyzett tényről a notariális "harmadiknak tudomása volt. (A bizonyítás az erre hivatkozó keresetből kerek.)

Ez a bejegyzés negatív jogszálya, melyet a K.T. általános rendelkezésével expressis verbis nem mond ugyan ki, de ez logikailag következik a K.T. 9. §-a második bekezdéséből:

"A megírású közzelevél nem tudásával senki sem mentheti magát." — ~~amely~~ mely a be-

jegyzés (magát) pozitív joghatálya.

„Az a megdönthetetlen kezelem állítatik fel, hogy mindenkinek bejegyzés közvételéről tudomással bír. Vajon valaki egyáltalán bírhatott-e tudomással róla, egyáltalában nem jön bekiutalbe.” (Nagy F. id. m. 114 l.)

Tehát mindenkinek ismerenie kell az ország halálmenyire bejegyzésekben levő, és a közfoglalt Értékítő-ben közvettelt bejegyzéseket; ennek nem tudása nem mentesít, sőt még az sem jön bekiutalbe, hogy egyáltalán tudjában volt-e erről tudomást keresni, mert pl. árvíz, vagy hófúvás (tehát vis major!) folytán el volt zárva a nagyvilágtól. Megdönthetetlen ridegség ez a

nagy közönnyel szemben s a józan észnek
merőben ellentmondó, mert pl. a harmadik
jöhizemű németi fizetésre van kötelezve
oly cégvezetővel kötött ügyletéből kifolyólag,
kinek előadására ugyanaznap lett közzételve
a Közfogl. Értesítő-ben. Hogy ez ellenkezik
a ker. forgalom jóhizeműségével s hogy an-
nak érdekait nem hogy nem szolgálja, de e-
gyenesen hátrányára van, az vitán felül áll-
ló. De nemcsak hátrányára van ez a harma-
dik neménynek! Mert míg ő nem védekezhet
még vis major esetben sem a közzététel nem
indásával, addig ő nem tarthatja magát a
cégjegyzék tartalmához s ki van leve annak,
hogy vele szemben a bejegyzés helyteleniségére
lehesse hivatkozni.

Ellenkező értelemben Laciit Pöröky (id. m. 133-41.): Azouban igazolható az, hogy az újság abban az időben, midőn valamilyen jogügylet keletkezett, még nem érkezt meg s így tartalmáról sem lehetett tudomást venni." Azouban ezen léte kimondásának fennálló jogrendkeretében mi alapja nincs, mert sem lételes jogunkban, sem bírói gyakorlatunkban ez kifejezésre nem jut.

Világosan következik ezekből, hogy jogunkban (kül a nemel és ontrak jogban is) a cégjegyzékek a nagyközönség érdekeit egyáltalán nem védik s hogy a cégjegyzék a telekkönyvhez hasonló közhitelességgel nem bír s hogy a hármadik jöhrincemű szerzőnek a telekkönyv

világában irányadó szabályai, a cégjegyzékek-
nél nem alkalmazhatók, bár mindkettő nyil-
vános jegyzék, amiből viszont nem következ-
lehető, hogy a cégjegyzék - mert nyilvánkönyv-
közhiteliséggel is fel van ruházva; amúgy is
inkább nem következlehető" ez, mert a tv.
 kifejezetten nem ad a cégjegyzékek ilyen, a telek-
könyvohöz hasonló jellegét magától a cégjeg-
zék jellegéből és természetéből ez nem követke-
zik és „... La valamely nyilvános jegyzékbe
különül bejegyzés erejéről kifejezetten utaláske-
dés nincs, az általános szabály alkalmazan-
dó, t. i. hogy a hatálya csak addig veu-
dó" valóban, ameddig az ellenkezője be nem
bizonyítható, vagyis a jegyzékkel szemben az

ellenkező bármikor bizonyítható." (Érv. id. m. 76. l.)

A bejegyzés nem kereskedői kereskedővé nem len; a bejegyzés a kereskedői minőséggel nem alapítja meg, ha az egyéb műtséjes feltételek (K. T. 3 §.) hiányoznak, mert harmadik ké-
 melyek Lagadásával nemben a bejegyzés ké-
 nye nem bizonyítja, hogy a bejegyzett kényeg
 foglalkozik-e kereskedelmi ügyekkel saját
 nevében igazán. (B. T. 4668/1926.) A ügyeg-
 zék csupán bizonyos - a bejelentés tárgyát képe-
 ző - kények nyilvántartására szolgál s azt
 bizonyítja, hogy ezen kényekre vonatkozólag
 nyilvántartás létezik, de a bejelentett kények
 létezését nem helyettesíti. Mi sem áll utjá-
 ban annak, hogy a bejegyzés tárgyától mol-

~~gátló~~ gátló lények és jóviszonyok lagadás-
ba vésésnek. A cégjérik é a telekkönyv költ
fennálló' kiülbőlég tehát lényeges, mert a
cégjérik csak a fél nyilatkozatát, ellenben
a telekkönyv a bejegyzett lények és jóviszonyok
létezését is bizonyítja.

Abbt a lélekből, hogy a kereskedőre kö-
zömbös, hogy a harmadik (akár jó; akár rom-
hitelemű) tudomást nyert-e a központi Értési-
sében megjelentekről, vagyis az abszolút tudási
kényver kimondásából következik, hogy a
cégjérikbe bejegyzett lények váltása, vagy
megriűése nélkül érvényesíthető a kereske-
dő állat, ha a harmadik jóhitelemű arról
tudomással bír, dacára, hogy ez a válto-

Zás, vagy megrövidítés nem jellemezte be.

x x
x

III. Ha már a cégjegyűk nem is
tűnik az az a közhitelességgel, mint a telektörvény,
de megvan-e legalább a vélekedés megala-
pítói hatálya, - szintén vitatott kérdés, mely
jogrendszereinkben kifejezetten eldöntve
nincs. Abbot, hogy a cégbíróság a bejegyzése-
ket a fél egyoldalú nyilatkozata alapján
teljesíti és hogy a bejegyzés materialis előfelté-
teleit nem vizsgálja (pl: hogy a kereskedő va-
lóban foglalkozik-e keres. ügyletekkel), ha-
nem csak a formális előfeltételeket teszi vis-
zálatlan tárgyává (csak ael uesi, vajjon a be-

jelenlétét üzlet tárgyát képező ügyletek a
ker. ügyletekhez tartoznak-e) vaját le
Nagy F., Brozsky G., Tury S. k. az a követke-
zetből, hogy a bejegyzés még útelmel sem ala-
pít meg, amiből következik az, hogy ha vala-
ki a bejegyzett tény tényállását kétségbevo-
ja, vagy tagadja, „a bejegyzés helyességét au-
tós kell bizonyítani, aki arra hibálkozik.”
(Turý id. m. 367. l.) Tehát az általánosan u-
tálkodó felfogás szerint a bejegyzések még
ez a gyengébb — a útelmel megalapító-ha-
lálta sincs meg.

Ezekből következőleg kétségtelen, hogy
a cégjegyzék pozitív vonatkozásában közli-
lelenséggel felruházva nincs, tartalmát bár

ki kétségbevonhatja a mindenki ki van té-
 ve azon ünélynek, hogy a cégjegyzékben biz-
 va kárt szenved. Suki nem vélelmezheti tehát,
 hogy valamely kény - mert be van jegyezve - a
 valóságban is létezik. A cégjegyzékkel kap-
 colatban legfeljebb csak azon értelembe be-
 néhetünk közhitelenségéről, ha negatív olda-
 lán vesszük a bejegyzés hatályát: hogy sen-
 ki sem tartozik oly kényről tudomásul merész-
 ni, amely bejegyzés^{ez}re nincs. (Az már más kérdés,
 hogy ha azokban arról tudomásul bír, úgy nem
 lényeges, hogy a "móltalevő" kény be van-e jegyez-
 ve. ~~##~~ Elöl elkülönítve, itt a hangsúly azon
 van, hogy nem tartozik tudni be nem jegyzett
 kény.) (Fuz.)

Aróban az Lincen, még ebben az ér-
telemben sem beszélünk közhibelességről
oly formában mintha feltekintnénk. Mert mind
felelt látnak, még a be nem jegyzett lény is
kötelezi a harmadikkal, ha arról tudomása
vann. Már pedig ha (e negatív vonalkázásban)
közhibelességet beszélünk, ez alatt feltételként
az kell értenünk, hogy valamely lény lété-
nek vagy nem létének tekintetében az elbi-
sálgatásnál harmadikkal nemben csak azt
kell érteni, hogy ez a lény be van-e jegyezve
vagy sem. Ha be van jegyezve, akkor "érve-
síthető", ~~ha~~ ellenkező esetben nem. Hisz a köz-
hibelesség itt éppen abban áll, hogy senki sem
látja ki ismeri a be nem jegyzett lényt.

6° (harmadikat) csak az kelleme kötelezze, ami
 be van jegyezve, s minél láttuk, ennek dacára
 mégis cselekedni a kereskedő, ha bebizonyítja,
 hogy a Harmadik a be nem jegyzett ténnyel la-
 domással bír.

Szerintem tehát a cégjegyzék még uga-
 nis vonatkozásban sem bír közhitelességgel.

IV. Az, hogy a cégjegyzék (minthán lát-
 tuk, hogy vélelmel nem alapít meg), vajjon
 még a vélelmével is gyengébb katalógus látma-
 sot véd-e, szintén vitatott kérdés. Nagy (id.
 m. 368.l.) oda konkludál, hogy a bejegyzés még
 a látmatól sem véd, se tekintetben exe-

ket mondja: „..... valamely lénynek, vagy jog
viszonynak kifejezettsége semmiféle sem levén
legendó” alap arra, hogy valaki azt valóban
is tartsa és maga tartásában irányadónak
vegye. Hogy a beléti társaság kiittagja beltag-
ként felet tartu adik nemétek irányában,
ha nevel a társaság cégébe felvették azt be-
jegyezték, nem azon alapul, hogy a cégbe-
jegyzésnek van meg az a hatálya, hogy a kiittag-
ból beltagot csinál, hanem azon, hogy a kiittag
úgy gerálta magát, ahogy a beltag szokott el-
járni; ez a gerálta azonban..... állhat u-
gyan épen abban, hogy ő a cégbe nevel fel-
vette, de állhat másban is, pl. abban, hogy
a társaság részére ügyleteket köt puelkül,

Logy kifejezés az, hogy csupán meghatalmazotti minőségben jár el."

Ugyonban a látnal kérdésénél nem is az állíthatók, hogy a bejegyzésnek van meg az a hatálya, hogy a küllagból bellagot csinál. Ex lényeg a bejegyzett személy gestiójának következménye, a bejegyzésnek ilyen hatálya nincs, az kétségtelen. A bejegyzés a bellagként bejegyzett küllag gestióját legfeljebb csak alá támasztja. Így csak ezen állítás lehet irányadó a konstitutív hatálya, de a látnatra nem vonatkozhat.

A látnal védelme ugyanis nem abban áll: "...
Logy a jogrend valamely kifejezésével szemben álló, különösen a formához, amelyben valamely jogviszony küllőleg megjelent, már önmagában

bizonyos joghatásokat fűz." Ez már a közhi-
telemmel megatapító látvány volna, de ilyenmel,
mint fentebb láttuk a cégjegyzék nem ruházta-
lik fel a ilyen joghatás nem is szükséges al-
hoz, hogy látnatról beszélhessünk a cégjegyzék-
kel kapcsolatban, mert a közhitelenség nem
lehet és nyilván nem is előfeltétele a látnatról
megatapító vételelemnek, mert ha a cégjegyzék-
nél is beszélhetünk közhitelenségről - olyan ér-
telemben, mint a telekhöznyomát - akkor tel-
jesen felesleges volna látnatról beszélni, mert
a közhitelenség, mint kétségkívül több, erősebb
joghatály feltételével magában foglalja a lát-
natot, mint kevesebb, mint gyengébb erejű
joghatályt.

Elvoulkozlatva a közhitelességtől, a kérdés ill csupán az, hogy a bejegyzés, hamar a világnak nem is alapítja meg a bejegyzett tények valósága tekintetében — védi-e legalább a látnak? Szerintem, az alább mondottak alapján felajánlhatunk a bejegyzések látnak-lásit. Hisz a látnak itt semmi egyéb nem jelent, csupán csak azt, hogy a harmadik nem-lelő" előtt a bejegyzés azt a látnakot kelti (feltételezem) hogy a bejegyzett tény a valóságuk megfelelő s ő erre a látnakra alapíthat mindaddig, míg valamely tény vagy körülmény a bejegyzett tények és jogviszonyok valóságát kétségessé nem teszi. Vagyis a látnak csupán arra voulkozok, hogy a bejegyzés becsüven azt

a látnatol Reiki; — még lauis kények bejegyzés-
zettségé értén is, — hogy ezek a valóáguak
kényeg megfellek, annál is inkább, mert tu-
dom, hogy a bejegyzetés kötelező, tehát az
emnek alajjal képező nyilatkozat a nyilvá-
noságuak van mára, tehát nem magánjel-
legű, s hogy a bejegyzés teljesítésével közha-
trág van megbízva, amely kénykövetvény la-
ikus nemében már önmagában bizonyos látnat-
látást váll ki. S a bejegyzéseket a lauis be-
jegyzés nem termékes és általán, s lauen
kivételés jelesége s a bejegyzéseket kötele-
zővé lételenek célja bizonygat nem a nagy közön-
ség félrevezetése, lauen épen tájékoztatása.
Tehát én joggal tud nydomithatom a bejegyzés-

nek azt a látnatol, hogy annak tartalmát feltételesem (ha az ellenkezője be nem bizonyosodik) valóban tekintsem. Ezekből kifolyólag a látnathas megtagadása nem indokolt.

Hogy azonban joghatást a jogrend ehhez nem fűz, az természetes és következik a látnat természetéből is, hisz ha a jogviszony megjelenei formájához fűződne joghatás, akkor látnatból egyáltalán nem kelene levélnünk, mert a joghatás abszorbeálja a látnatot, s emellett nagyobb látnat fűz valamely kérelemhez.

A kérdést tehát az dönti el, hogy bár joghatás nem fűződik a jogviszony külső megjelenei formájához (bejegyzés kénye), mégis következéshetünk-e egyes kényekből a látnat

fevvállására? Felhívást igazolják a látnat-
latást: az átképzés "nemzetes felelősége, a jó-
hiszemű nézés védelme, az a lény, hogy a
meghatalmazásnak azon korlátait, melyek
a harmadikkal nem közöltek, erősen en-
gemi nem lehet.

Tíz idevonalhozólag idéz Fürst Lászlótól
(Utolsó magatartások. Fogalom XXVI. 311. l.) a ~~hi~~ lény-
leg ezeket mondja: „Utolsó magatartás minden
olyan tudományok, mely a tudomás tárgyát vé-
gese lények valóságára irányul: hitük másban való
felhívására általában alkalmatlan se hitet in course
to fel is kelti. Hy magatartások önmagukban, ha
nem rendelkezés (akaratlanul, lathatatol) nem lar-
talmasnak sem pedig hitelt cselekménynek nem mi-

visülnek, - jogilag közösen bűnösök. De még ugyanazon a lapou a bűny állások mozzanatainak tárgyalásánál ezeket írja: „Az első mozzanatal maga a bűny állás, közlési tartalmazó magatartás. Ennek oly nándékos bűnykedésnek kell lennie, melyből erős valószínűséggel lehet kétértelmű következtetés az állított bűnyek felelősségére.”

Ezekből kifolyólag láthatjuk, hogy Füst az utolsó magatartásokkal az állala említett körülmények felelőssége esetén is csak jogilag minősíti közösen bűnösöknek. A látnak védelmével azonban nem is állíthatjuk - mint fentebb láttuk, hogy a látnakhoz jogilatis fűződik

Ha pedig a bejegyzést kéro' fél nyilatko-

zala utaló magatartás, mind ahogyan bizonyos
az is, Lin kények és jogviszonyok bejegyzését
Néri, akkor ezen Fűrés szerint lehet következ-
telést volna a bejegyzett kények fennállása-
ra. A látszathatóság tehát - azt hitem -
világosan észlelhető a bejegyzéseknél, viszont
az is igaz, hogy ez a látnal meglehetően
gyenge, de ez már a látnal fennállását nem
érinti. (Kissalovny: Látnal a jogban.)

Bírói gyakorlatunk is több helyen ki-
~~fejezetten hangsúlyozza a látnalhatást. Sőt~~
még a látnalhatás is tovább megy a cégjeg-
yzéket, helyesen megbízhatóságra nyitvántá:
„A cégjegyzék egyik fővondelése, hogy azok-
nak, akik valamely bejegyzett céggel öme-

tehetősebbé lépnek, mióta ügylünk arra, hogy
a cégjegyzéktől teljesen megbízható (!) tájé-
kozást nyerezhessenek."

Hogy ez a „feljes megbízhatóság” nem
áll meg, azt fenekbb látjuk. Ez bírói gyakor-
latunknak egy önmagával szemben is kö-
vetkezetlen meggyilkosozása és sajnos ilyen
ellenmondásokkal még a legújabb ~~időben~~
bírói gyakorlatban is sokszor találkozunk,
mely szintén nagyban korlátozza a cégjeg-
yzék természetének feltárásához és joghatályá-
nak bizonytalanságát. Min az ellenkező
állásponton lévő vitázó feleknek nem kell e-
gyebet lenniök, mint a vitázott kérdés ö
általuk elfogadott lételel aláírt dönt-

vényeket felmoldni. Ezt leni Tury is, Lelyes-
nek nyitvánitván azokat a döntvényeket, a
melyek felfogásával egyeznek, s tövésnek mi-
nösitvén az ellenkezőket.

Amint látjuk tehát, a bírói gyakorlat
sem igazít el bennünket a látnal kérdése-
ben, vagyis eleinketben bírói gyakorlatunkban
egysége állásfoglalás — vagy látrányára jog-
tudnerezünknek — nincs.

A látrathalás csak a cégjegyzék szemé-
netéből, mint olyamból követhetik és jedig sze-
ntem feltétel nélkül követhetik.

V. A konstitúció Lálály tárgyaltásá-
 nál már megállapítottuk, hogy egyes eset-
 kekben a bejegzés a cölzöt joghatásnak con-
 ditio sine qua non-ja, vagyis egyik (de nem
 kizárólagos) elemezetelken feltétele. Ez
 megjelzésé annak, hogy létrejöjjenek bizonyos
 jogi korporációk, anélkül, hogy elegendő lenné-
 nek a törvényes előfeltételeknek. Ezzel szem-
 ben a "konvenció" bejegzés csak "kiegítő"
 entköz a jogrendben. Ez a jogrend nem a
 kanya. Nézzük közelebbről mi a konvenció-
 elő (orvosó) Lálály?

Ha a törvény szabta előfeltételek hi-
 ányoznak, joghatós nem áll be. Mivel a-

zouban ez igen sok esetben a forgalom
biztonságát és harmadik személyek érde-
keit sérteni, a jogrend Rimoudja, hogy
dacára a normatív előfeltételek hiányá-
nak, kapcsolódik joghatás az esetileg ér-
veinytelen bejegyzéshez pontosan a bejegyzés lé-
nye által.

Megkülönböztetendő ez a hataly a konsti-
tutio joghatálytól, mert míg a konstitutio
Hataly célja a prävenzio, az a jogrend akarla
és működésnek larkja, (természetesen nem álla-
lámságban, hanem csak bizonyos esetekben)
addig az orvostó bejegyzés a jogrend nem akar-
ja, az - mint Ehrenberg mondja - patto-
logikus jelenég a jogban.

Azokban még ez a kúlföldes
 orvosi hatály sem leni a cégjegyzéket absz-
 lut megbízhatósá'. Legyen közhitelességről
 ezen ~~az~~ (orvosok) esetekben is csak negatív
 ítéletben lehet legfeljebb lenni. Mert az
 orvosi bejegyzés nem valamennyi, hanem
 csak bizonyos feltételeknek a hatályát orv-
 solja.

Vikont a publica fides-en kulucso"-
 leg, illetőleg ezzel szemben az orvosi bejegy-
 zés nemcsak a jóhírné, hanem a rossz híre-
 mű harmadik személy érdekeit is védi.
 Hazai jogunk eddig a cégbejegyzésnek sem-
 mi vonatkozásban sem tulajdonított kon-
 valesó erőt. Belső gyakorlatunk is kimond-

la, hogy tovább idő alatt sem válik erőveszté-
sé az, ami eredetileg érvényeslen volt.

A "korlátolt felelősségű" társaságok-
ról szóló 1930:5. tc.-kel kette meg ezirány-
ban az első lépés a mi jogunk. E 40.

15 §.-a ugyanis így szól: "A társaságokak
a cégjegyzékbe bejegyzése után a szerződés
alaki hiányainak hiányára többi nem le-
het hivatkozni. A társasági szerződés meg-
kötésének közbejött akarathiányok alapján
sem lehet ez időpont után a társaság meg-
alakulásának ~~hiányát~~ érvényességét ké-
tségbevonni." E §. világosan kimondja,
hogy a szerződés alaki hiányai, valamint a
szerződés megkötésének közbejött akarathiá-

nyok alapján a lársaság megalakulásának
erőnyeréséig a bejegyzés után megállapítani
nem lehet, vagyis e tv. a bejegyzésnek e hi-
ányok esetén orvosló hatályt ad.

Azokban ez a hatály csak a kft.-nél
van meg, míg más lársaságoknál eddig még
hiányzik.

x x
x

VII. Felelő már megállapítottuk, hogy mai
jogunkban a bejegyzésnek a kereskedői minőség
befolyása nincs: Exzel kapcsolatban felmerül itt
az a kérdés, hogy vajon maga a kereskedő, a-
kik a bejegyzést kérik a célból nyilatkozott lettek,
felhatalmaz-e kifogásképen, hogy ő nem keres-

kedő, illetőleg nem teljes jogú kereskedő?

Ismerkedünk először az idevonatkozó irodalommal.

Kluyaly: (—) „Közz olyan esetben, amikor a bejegyzés az arra jogonból nyilatkozata alapján történt, az azaz nézőre abszolút hatályos, köztársaságban.

Nagy F. (ker. jog. 113. l. 1. j.) azt mondja, hogy a kereskedő erre nem támaszkodhat, mert: „ha pl. a társaság által kértesen elkészült bejegyzést ismerdésének dacára a társaság kiigazítását nem bírte, ez esetben úgy tekintendő, a társaság bejegyzését elismerte.”

Szende P. (ker. tv. kézik. 17. l.) „... valamely bejegyzett cég cégjegyzékében olyan bevezetett tulajdonosok vannak jelenek, akiknek a társaságban annak bizonyítására, mikorint nem cégbejegyzési iratok alapján ilyenint a cégbejegyzéssel bevezetett nem, hanem

más a tulajdonosa, egyáltalán nem engedhető" s ... a cég tulajdonosának fellellemül az tartandó, hi mind olyan a cégjegyzékbe bejegyezve találhatók. (C. 778./93.)"

Prozóhy G. (Ker. jog. I. 134. l.) "Az, aki önmaga letétközliresé valamivel, ... annak tartalmához a jóhírnevű harmadik irányában akkor is kötve van, ha az, amit közliresé leté, valótlann lényen, vagy kévédesen nyugozik, feltéve, ha nem az a személy kívátszik, hi nek a valótlanságról, vagy kévédesről tudomása volt."

Lévy. (A. ker. jog elhatárolásának kérdésén. 81. l.)

"Tehát úgy a bejegyzett, mind a vele szemben álló felhatalozta azt, hogy ő nem kereskedő, illetőleg kiskeresedő."

Füg. I. K. szerint (375. l.) a hírségnek a csóddal kapcsolatos egyes kijelentéseiből követhetetlenül lehet azna, hogy „gyakorlatunk sem véli alkalmazhatónak a saját magának valóhoz köztetését.”

Tehát az iratokban a vélemény eltérő, kereskedelmi véleményünk keltet; hírségi gyakorlatunk sem foglalt kifejezetten állást e kérdésben. (Lévy 80. l.)

Próbáljunk tehát lételes jogunk rendelkezéséből felelelőleg reagálni e kérdésre.

Az uralkodó úrval szerint sem nem létezik, az a bejegyzés folykán sem válik létezővé. Mi sem áll tehát úljában, hogy valamely lény valóllan ságára hivatkozás törtéjék, dacára, hogy az a

cégjegyzékbe bejegyezték. Tehát a Bereshedői ui-
 róság is kagadáshoz vehető. Mindazonáltal ezt
 a Bereshedői nem lehet meg, mert ez ellenke-
 zés a „Bereshedői forgalomban irányadó
 killel és bizalommal” és a harmadik jó hitű
 érdekeivel. A szabály tehát az, hogy a bejegy-
 zett lényekkel szemben az ellenkező bizonyi-
 tás a lehetséges és csupán kivétel ez alól, hogy
 maga a Bereshedői ez nem lehet meg. Ezen
 kivétel alatta pedig a cégjegyzékbe vetett biza-
 lom. Ha azonban ez így van, mint ahogy a je-
 nűk szerint így kell lennie, akkor a bizalom
 megvadász kell hogy legyen azonban az esetben
 is, ha a bejelentés nem felel meg a bejelentésnek,
 vagy a bejelentés hamis. (Lévy. 80. l.) Ha pedig

a kivevél alatta az, hogy a egyen az keresztke-
dő egy nyilatkozattal meglett, az sá'neve abso-
lut katalógus kelle hogy legyen, úgy ennek ványa-
dóinak kelle lennie, az esetben is, La a harmadik
kudta, hogy a bejépe' alapalan, vagy karnis, kik
a keresztkedő nyilatkozatával azt juttatta kife-
jezésre, hogy dacára a feltételek fenn nem for-
gásának, ő magát keresztkedőnek fogja beiri-
teni harmadik keményekkel nemben.

Éhát a keresztkedelmi forgalomban és a harmadik
dík jóhiszemű érdekeben mondhatjuk azt, hogy
a keresztkedő nem lovalója fel, hogy ő nem ke-
restkedő illetőleg kiskereskedő. Azonban jog-
szabály idevonatkozólag nem islékedi.

x x
x

VII. A cizgye^gzések joghatályának
 tárgy alá a nálunk, Magyar nem találkoztunk
 mindenütt lékeles jogi rendelkezésekkel. Sőt
 még kialakult szokással is bírói gyakorlattal
 találunk. Hogy ez nagy hátrányára van kereske-
 delmünknek, az a felelők ismeretében nem
 lehet kétséges. Felhívom a szükséges volna
 tehát a felelők esetekben a jogi szabályo-
 zás. Megköveteli ez a jogalomban érdeke, de
 megköveteli a jogállam eszméje is, mely
 nem hagyhat jogi szabályozás nélkül egyetlen
 életvitouryát sem.